

การพัฒนาแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

The Development of Model on Internal Quality Assurance Institutions under the Office of Sakonnakhon Primary Educational Service Area 1

จันทร์สุดา บุตรชาติ*

Chansuda Buthchart

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ขั้นที่ 2 การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ขั้นที่ 3 การสร้างแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ขั้นที่ 4 การประเมินรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ เอกสาร ตำราวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 22 เล่ม ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในจำนวน 236 คน กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านการประกันคุณภาพภายในจำนวน 21 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มี 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษา มี 2 ขั้นตอนย่อย 5 กิจกรรม ขั้นที่ 2 จัดทำแผนและปฏิบัติตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา มี 3 ขั้นตอนย่อย 10 กิจกรรม ขั้นที่ 3 จัดระบบข้อมูลสารสนเทศและใช้สารสนเทศ มี 1 ขั้นตอนย่อย 2 กิจกรรม ขั้นที่ 4 การติดตาม ตรวจสอบและประเมินคุณภาพภายใน มี 1 ขั้นตอนย่อย 2 กิจกรรม ขั้นที่ 5 นำผลการประเมินคุณภาพภายใน และภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มี 2 ขั้นตอนย่อย 2 กิจกรรม ขั้นที่ 6 จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี มี 3 ขั้นตอนย่อย 5 กิจกรรม

คำสำคัญ: การพัฒนา, การประกันคุณภาพ, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

* ครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านดงหนองเหียน จังหวัดสกลนคร; Email: chansuda999@gmail.com

Abstract

The purpose of this study was to develop a model of the internal assessment in schools under the Office of Sakonnakhon Primary Educational Service Area 1. This study divided into 4 stages comprised: PHASE 1- designation of framework based on the internal assessment in schools under the Office of Sakonnakhon Primary Educational Service Area1; PHASE 2- investigation of data concerning the internal assessment in schools; PHASE 3- construction of a model on the internal assessment in schools; PHASE 4- evaluation of a model on the internal assessment in schools. The subjects consisted of documents, academic texts along with researches concerning the internal assessment in schools-a total of 22 volumes; 236 school administrators teachers in charge of the school internal assessment as well as 21 experts on the internal assessment. Instruments employed included a set of questionnaires a form of suitability evaluation and a form of feasibility. Statistics applied were percentage mean standard deviation, median and interquartile rank. The findings were as follows: The model of the internal assessment in the schools under the Office of Sakonnakhon Primary Educational Service Area 1 were composed of 6 steps: STEP 1-designation of educational standards including 2 subsections, and 5 activities; STEP 2-plan application and practical action comprising 3 subsections and 10 activities; STEP 3- data storing and the use of information including 1 subsection and 2 activities; Step 4- monitoring, overseeing, and evaluation of the internal assessment comprising 1 subsection and 2 activities; STEP 5- application of the effects of both internal and external assessment to be used in continual planning consisting of 2 subsections and 2 activities; STEP 6- implementation of annual reports on educational quality including 3 subsections and 5 activities.

บทนำ

ปัญหาการวิจัยครั้งนี้ สืบเนื่องมาจาก ความต้องการพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เพื่อยกระดับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยเฉพาะผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ต้องปรับตัวกับปริมาณงาน คุณภาพงาน วิธีการทำงานและค่านิยมในการทำงานเพื่อให้สามารถรองรับผลการวิจัยดังกล่าว อนึ่งในปัจจุบันรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีหลากหลายรูปแบบ แต่ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนได้ เนื่องจากขาดการมีส่วนร่วม และจากการพัฒนามาตรฐานคุณภาพครูและผู้บริหารสถานศึกษาสถานศึกษา พบว่า การวางระบบการประกันคุณภาพภายในเป็นหัวใจในการพัฒนาคนในทุกประเทศในทุกด้าน ประเทศต่างๆ คำนึงถึงความสำคัญของการประเมินผลซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามเป้าหมาย (สุวิมล ว่องวานิช, 2543: 1) มาตรฐานถูกกำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นหลักเทียบเคียง สำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2548) สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังมีความเหลื่อมล้ำและแตกต่างกัน ทั้งด้านงบประมาณ คุณภาพบุคลากร หรือแม้แต่ปัจจัยด้านผู้เรียน รวมทั้งปัจจัยอื่นๆ เช่น ความร่วมมือของกรรมการสถานศึกษา การสนับสนุนจากชุมชน

หน่วยงานหรือองค์กรที่อยู่ใกล้เคียงสถานศึกษา และการติดตามช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัด (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2554: 1)

ดังนั้น จึงได้กำหนดการพัฒนากระบวนการคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น เพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางการบริหารงานให้สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดและองค์กร พร้อมตอบสนองความต้องการของประชาชนและสังคม ทั้งนี้ภายใต้กระทรวงศึกษาธิการจึงประกาศกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ลงวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ.2553 ที่กำหนดให้สถานศึกษาต้องพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม มีความถูกต้องและบุคลากรมีความพึงพอใจ ใช้มาตรฐานที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นหลักเทียบเคียง สำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและแตกต่างกัน ทั้งด้านงบประมาณ คุณภาพ บุคลากร หรือแม้แต่ปัจจัยด้านผู้เรียน รวมทั้งปัจจัยอื่นๆ เช่น ขอความร่วมมือจากกรรมการสถานศึกษา การสนับสนุนจากชุมชน หน่วยงานหรือองค์กรที่อยู่ใกล้เคียงสถานศึกษา และการติดตามช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดจากหน่วยงานต้นสังกัด สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษา อีกทั้งปัจจุบันสถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการศึกษาด้วยตนเอง มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเอง คุณภาพผู้เรียนและคุณภาพการบริหารจัดการจึงมีความแตกต่างกัน (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2554: 1)

การกำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษาจึงเป็นการให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา 3 ประการ คือ 1) ทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลคุณภาพการศึกษาที่เชื่อถือได้ เกิดความเชื่อมั่นและสามารถตัดสินใจเลือกใช้บริการที่มีคุณภาพมาตรฐาน 2) ป้องกันการจัดการศึกษาที่ไม่มีคุณภาพ ซึ่งจะเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคและเกิดความเสมอภาคในโอกาสที่จะได้รับการบริการการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง 3) ทำให้ผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษามุ่งบริหารจัดการศึกษาสู่คุณภาพและมาตรฐานอย่างจริงจัง ซึ่งมีผลให้การศึกษามีพลังที่จะพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2553: 8)

จากผลการประเมินในช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2553 ปรากฏว่า รหัสวิชา 61 ภาษาไทย คะแนนเต็ม 100 ค่าเฉลี่ยโรงเรียน 21.71 ค่าเฉลี่ยสังกัด 30.61 ค่าเฉลี่ยประเทศ 32.22 รหัสวิชา 62 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม คะแนนเต็ม 100 ค่าเฉลี่ยโรงเรียน 39.43 ค่าเฉลี่ยสังกัด 46.11 ค่าเฉลี่ยประเทศ 47.07 รหัสวิชา 63 ภาษาอังกฤษ คะแนนเต็ม 100 ค่าเฉลี่ยโรงเรียน 17.43 ค่าเฉลี่ยสังกัด 29.23 ค่าเฉลี่ยประเทศ 20.99 รหัสวิชา 64 คณิตศาสตร์ คะแนนเต็ม 100 ค่าเฉลี่ยโรงเรียน 12.57 ค่าเฉลี่ยสังกัด 33.96 ค่าเฉลี่ยประเทศ 34.85 รหัสวิชา 65 วิทยาศาสตร์ คะแนนเต็ม 100 ค่าเฉลี่ยโรงเรียน 36.24 ค่าเฉลี่ยสังกัด 40.43 ค่าเฉลี่ยประเทศ 41.56 รหัสวิชา 66 สุขศึกษาและพลศึกษา คะแนนเต็ม 100 ค่าเฉลี่ยโรงเรียน 41.43 ค่าเฉลี่ยสังกัด 54.43 ค่าเฉลี่ยประเทศ 54.31 รหัสวิชา 67 ศิลปะ คะแนนเต็ม 100 ค่าเฉลี่ยโรงเรียน 27.86 ค่าเฉลี่ยสังกัด 40.42 ค่าเฉลี่ยประเทศ 41.10 รหัสวิชา 65 การงานอาชีพและเทคโนโลยี คะแนนเต็ม 100 ค่าเฉลี่ยโรงเรียน 32.86 ค่าเฉลี่ยสังกัด 51.55 ค่าเฉลี่ยประเทศ 52.52 (ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2553) จากผลการทดสอบข้างต้น สถานศึกษาจึงได้กำหนดแนวทางพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายหน่วยงานต้นสังกัด และสนองความต้องการของประชาชน

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

วิธีการวิจัย

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาระบบ Total Quality Management (TQM) รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 1 หมายถึง กระบวนการที่กำหนดวิธีปฏิบัติในแต่ละขั้นตอน ซึ่งกระบวนการนี้มีเป้าหมายเพื่อดำเนินงานในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (A step by step of procedure that lead to Education Quality Assessment.) ซึ่งกระทำโดยบุคคลในสถานศึกษานั้น หรือหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษาเพื่อให้ผู้เรียน ได้มาตรฐานคุณภาพตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทำให้เกิดความมั่นใจได้ว่า สถานศึกษามีการบริหาร มีระบบการประกันคุณภาพภายในจนเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ เน้นการสร้าง ความพึงพอใจให้กับผู้บริโภคทั้งภายในและภายนอก

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการที่นำมาสร้างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 1 ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีการประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน ขั้นที่ 3 สร้างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ขั้นที่ 4 การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการประกันคุณภาพภายใน

3. ข้อมูลของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 1 หมายถึง ข้อเท็จจริงอันเป็นที่ยอมรับสำหรับใช้เป็นหลักอนุมานหาความจริงในข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่งและเพื่อใช้เป็นหลักเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผลและการประกันคุณภาพทางการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development; R&D) มีวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้กำหนดประชากรและตัวอย่างคือ เอกสาร ตำราวิชาการ บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวอย่างเลือกแบบเจาะจง จำนวน 22 เล่ม ใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวิเคราะห์เอกสาร การรวบรวมข้อมูล ศึกษา ค้นคว้าหลักการแนวคิดทฤษฎี และสาระต่างๆ จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเอกสาร (Content Analysis)

2. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้ประชากรและตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 1 จำนวน 176 โรงเรียน ตัวอย่างกำหนดขนาดโดยใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน จำนวน 118 โรงเรียน เลือกมาโดยการสุ่มอย่างง่าย ได้ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 118 คน และครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำนวน 118 คน รวม 236 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม การรวบรวมข้อมูล ใช้ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ การวิเคราะห์ข้อมูล ค่าสถิติที่ใช้ คือ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. การสร้างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 1 ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูล ใช้ข้อมูลจากขั้นที่ 1-2 ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและสังเคราะห์เป็นรูปแบบ (Content Analysis)

4. การประเมินรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ใช้ประชากรและตัวอย่าง คือ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตัวอย่างเลือกมาโดยใช้เทคนิคสโนว์บอล จำนวน 21 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยการรวบรวมข้อมูล ใช้เทคนิคเดลฟาย มีการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าสถิติที่ใช้ คือ ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ นำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษา

1.1 เตรียมดำเนินการ ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำมาตรฐานการศึกษาจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

1.2 วิธีดำเนินการ คณะกรรมการทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาเพื่อกำหนดโครงสร้างของมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจัดทำมาตรฐานของสถานศึกษา ทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้ โดยวิเคราะห์คุณภาพทั้ง 5 ด้าน

1.3 ตรวจสอบผลการดำเนินการ คณะงานวิชาการจัดทำแบบตรวจสอบความสอดคล้องของมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ของสถานศึกษาทุกระดับ

1.4 ประชาพิจารณ์ คณะงานวิชาการจัดทำเอกสาร แล้วนำเอกสารออกเผยแพร่ เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้ปกครอง องค์กรปกครองท้องถิ่น และสรุปผลการทำประชาพิจารณ์

ขั้นที่ 2 จัดทำแผนและปฏิบัติตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา

2.1 เตรียมดำเนินการ ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะทำงานและจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ สสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ นำมากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและความสำเร็จของการพัฒนาการจัดการศึกษา และกำหนดวิธีดำเนินงาน งบประมาณ ในการจัดทำโครงการ กิจกรรม

2.2 วิธีดำเนินการ คณะกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการจัดการศึกษา เสนอแผนการจัดการศึกษา และแผนปฏิบัติงานประจำปีต่อคณะกรรมการสถานศึกษาให้ความเห็นชอบพร้อมก็นำแผนปฏิบัติการประจำปีสู่การปฏิบัติตามกรอบเวลาที่กำหนด

2.3 ตรวจสอบผลการดำเนินการ โดยคณะกรรมการจัดทำมาตรฐานของสถานศึกษา ทำการตรวจสอบและประเมินกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของโครงการ สรุปผล และรายงานผลการประเมินโครงการ /กิจกรรม เพื่อนำไปใช้

ขั้นที่ 3 จัดระบบข้อมูลสารสนเทศและใช้สารสนเทศ

3.1 เตรียมดำเนินการ จัดตั้งคณะทำงาน เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย จัดประชุมวางแผนจัดระบบข้อมูลสารสนเทศและการใช้สารสนเทศ

3.2 วิธีดำเนินการ คณะงานศูนย์ข้อมูลจัดระบบสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ ถูกต้อง ครบคลุม ทันสมัย พร้อมใช้ และให้บริการข้อมูลสารสนเทศที่เป็นระบบแก่ผู้ต้องการใช้ทุกฝ่าย นำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการวางแผนจัดการศึกษาที่ครอบคลุมภารกิจงานบริหารทั้ง 4 ด้าน

3.3 ตรวจสอบผลการดำเนินการ คณะกรรมการจัดทำมาตรฐานของสถานศึกษา ตรวจสอบติดตามการ
จัดระบบข้อมูลสารสนเทศ

ขั้นที่ 4 การติดตาม ตรวจสอบและประเมินคุณภาพภายใน

4.1 เตรียมดำเนินการ ผู้บริหารสถานศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในติดตามตรวจสอบ
และประเมินคุณภาพภายใน จัดเตรียมเอกสารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเตรียมรับการประเมินคุณภาพภายใน

4.2 วิธีดำเนินการ ได้มีกลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกับสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ ดำเนินการ
ประเมินคุณภาพภายในปีละ 1 ครั้ง

4.3 ตรวจสอบผลการดำเนินการ โดยผู้ทรงคุณวุฒิประเมินผลสะท้อนภาพความสำเร็จ ด้านคุณภาพผู้เรียน
และด้านการบริหารจัดการประเมินปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานข้อจำกัดในการดำเนินงาน และข้อเสนอแนะในกฎหมายมาตรฐาน

ขั้นที่ 5 นำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายใน และภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

5.1 เตรียมดำเนินการ ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายงานให้คณะกรรมการประเมินคุณภาพภายใน จัด
รวบรวมผลการประเมินคุณภาพภายใน-ภายนอกครั้งสุดท้ายพร้อมกับประชุมวางแผนวิเคราะห์ข้อมูล

5.2 วิธีดำเนินการ คณะกรรมการประเมินคุณภาพภายใน นำผลการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ผล
การประเมินคุณภาพภายในและภายนอกมาวิเคราะห์ สังเคราะห์และสรุปเพื่อนำข้อมูลสารสนเทศ 3 ปีย้อนหลัง จัดทำแผนพัฒนา
คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

5.3 ตรวจสอบผลดำเนินการ คณะกรรมการประเมินคุณภาพภายใน นำเสนอผลการวิเคราะห์ต่อผู้บริหาร
ตรวจสอบผลการวิเคราะห์ นำไปวางแผนจัดการศึกษาต่อไป

ขั้นที่ 6 จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี

6.1 เตรียมดำเนินการ คณะกรรมการจัดเตรียมข้อมูล จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์เพื่อจัดทำรายงาน

6.2 วิธีดำเนินการ คณะกรรมการประเมินคุณภาพภายใน นำเสนอรายงานผลการประเมินคุณภาพใน
สถานศึกษาเพื่อให้ความเห็นชอบ และผู้บริหารสถานศึกษาเผยแพร่รายงานต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ
เปิดเผยต่อสาธารณชน

6.3 ตรวจสอบผลการดำเนินการ คณะงานวิชาการตรวจสอบเอกสาร หลักฐานการประเมินคุณภาพภายใน
คณะงานศูนย์ข้อมูลจัดรวบรวมเอกสารหลักฐานการเผยแพร่รายงานผู้บริหารสถานศึกษาใช้เป็นหลักฐานยืนยันการพัฒนา
สถานศึกษาเพื่อรองรับการประเมินภายนอก

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่า รูปแบบการประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษา มี 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนย่อย 27 กิจกรรม ขั้นที่ 2 จัดทำ
แผนและปฏิบัติตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนย่อย 17 กิจกรรม ขั้นที่ 3 จัดระบบข้อมูลสารสนเทศและ
ใช้สารสนเทศ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนย่อย 8 กิจกรรม ขั้นที่ 4 การติดตาม ตรวจสอบและประเมินคุณภาพภายใน ประกอบด้วย 3
ขั้นตอนย่อย 7 กิจกรรม ขั้นที่ 5 นำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายใน และภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนย่อย 8 กิจกรรม และ ขั้นที่ 6 จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนย่อย 10 กิจกรรม

2. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ผ่านเกณฑ์ทั้งหมด 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษา ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนย่อย 5 กิจกรรม ขั้นที่ 2 จัดทำแผนและปฏิบัติตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนย่อย 10 กิจกรรม ขั้นที่ 3 จัดระบบข้อมูลสารสนเทศและใช้สารสนเทศ ประกอบด้วย 1 ขั้นตอนย่อย 2 กิจกรรม ขั้นที่ 4 การติดตาม ตรวจสอบและประเมินคุณภาพภายใน ประกอบด้วย 1 ขั้นตอนย่อย 2 กิจกรรม ขั้นที่ 5 นำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายใน และภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนย่อย 2 กิจกรรม และ ขั้นที่ 6 จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนย่อย 5 กิจกรรม

3. ผลการสร้างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีขั้นตอนและกิจกรรม 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษา ขั้นที่ 2 จัดทำแผนและปฏิบัติตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ขั้นที่ 3 จัดระบบข้อมูลสารสนเทศและใช้สารสนเทศ ขั้นที่ 4 การติดตาม ตรวจสอบและประเมินคุณภาพภายใน ขั้นที่ 5 นำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และขั้นที่ 6 จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี

4. ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้พบว่า รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มีทั้งหมด 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษา ขั้นที่ 2 จัดทำแผนและปฏิบัติตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ขั้นที่ 3 จัดระบบข้อมูลสารสนเทศและใช้สารสนเทศ ขั้นที่ 4 การติดตาม ตรวจสอบและประเมินคุณภาพภายใน ขั้นที่ 5 นำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายใน และภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ขั้นที่ 6 จัดทำจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 พบว่า รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีทั้งหมด 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษา ขั้นที่ 2 จัดทำแผนและปฏิบัติตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ขั้นที่ 3 จัดระบบข้อมูลสารสนเทศและใช้สารสนเทศ ขั้นที่ 4 การติดตาม ตรวจสอบและประเมินคุณภาพภายใน ขั้นที่ 5 นำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายใน และภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ขั้นที่ 6 จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี ซึ่งรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่ได้ในครั้งนี้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่กำหนดให้สถานศึกษาต้องพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาด้วยการมีส่วนร่วม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิภาวรรณ เลขวัฒนะ (2550) ได้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่ารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยวิธีการเทียบเคียงสมรรถนะมีลักษณะเป็นแผนภูมิโครงสร้างกระบวนการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ โครงสร้างหลักและโครงสร้างเสริม โดยโครงสร้างหลักเป็นขั้นตอนการดำเนินงานการ

ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) สร้างเป้าหมายร่วมกัน 2) เตรียมการเทียบเคียง 3) ดำเนินการเทียบเคียง 4) ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการทำงาน 5) ทบทวนและตรวจสอบการทำงาน และ 6) ประเมินภายในและจัดทำรายงานการประเมินตนเอง

รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่นำเสนอผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของผู้เกี่ยวข้อง 5 ฝ่าย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการประเมินคุณภาพการภายนอก ศักขานิติศาสตร์ผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายใน ผู้บริหารการศึกษาที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายใน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 3 ทั้ง 5 ฝ่ายต่างมีความเห็นสอดคล้องกันว่า รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่นำเสนอมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ทุกขั้นตอน สำหรับรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่นำเสนอเป็นการอธิบายขั้นตอนการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยดำเนินงานตามระบบวงจรคุณภาพ PDCA ง่ายต่อการทำความเข้าใจ จึงไม่ได้อธิบายรายละเอียดทุกแง่มุมเพราะจะทำให้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษานั้นด้อยลงไป ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ Bardo and Hartman (1982: 70-71) ที่กล่าวว่าแบบจำลองที่ดี ควรอธิบายสภาพหรือแนวทางกว้างแต่จะไม่ระบุรายละเอียดมากเกินไป

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและเพื่อตรวจสอบข้อมูลให้ชัดเจน โดยการวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลที่ได้รับมีความสอดคล้องกัน สำหรับขั้นตอนการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จากผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการประเมินคุณภาพการภายนอก ศักขานิติศาสตร์ผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายใน ผู้บริหารการศึกษาที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายใน ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 3 เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีความเห็นสอดคล้องกันว่ารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่นำเสนอมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ จึงนับได้ว่า การวิจัยครั้งนี้มีการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในทุกขั้นตอน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้

1. รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่นำเสนอเป็นเพียงรูปแบบและแนวทางกว้างๆ เพื่อให้เห็นระบบของการประกันคุณภาพภายในมีความสัมพันธ์กัน ดังนั้น เมื่อสถานศึกษานำไปใช้จึงต้องมีการปรับให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา และต้องศึกษาขั้นตอนของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในให้ละเอียด
2. ควรมีการจัดทำคู่มือหรือ Module โดยขยายรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนในรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้ชัดเจนและมีแนวปฏิบัติครบถ้วน ปฏิบัติได้ง่ายเหมาะกับสถานศึกษานำไปดำเนินการได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำรูปแบบการประกันคุณภาพภายในที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปทดลองใช้ในสถานศึกษา แล้ววิจัยศึกษาว่ารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ดังกล่าวนี้นี้มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

2. ควรวิจัยศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยศึกษาจากสถานศึกษาที่ยังไม่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 3
3. ควรทำการศึกษาผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. 2542. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ.2545**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ชนม์ชกรณ วรอินทร์. 2549. **การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน: การประเมินแบบเสริมพลัง**. ดุษฎีนิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รุ่ง แก้วแดง. 2544. **การประกันคุณภาพการศึกษา: ทุกคนทำได้ไม่ยาก**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุวิมล ว่องวาณิช. 2543. **รายงานการวิจัยและพัฒนาระบบการประเมินผลภายในของสถานศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. 2554. **ผลการประเมินคุณภาพนักเรียนระดับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. สกลนคร: สกลนครการพิมพ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. 2554. **รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2553**. สกลนคร: สกลนครการพิมพ์.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2554. **แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- Good, C. V. 1973. **Dictionary of Education**. New York: Mc Graw-Hill Book.
- Jensen, C. 1996. **Delphi in Depth: Power Techniques from the Experts Berkeley**. Singapore: Mc Graw-hill.
- Johnson, Perry L. 1993. **ISO 9000 Meeting the New International Standard**. Singapore: Mc Graw-hill.
- Keeves, John P. 1988. **Education Research and Methodology, and Measurement: An International Handbook**. Oxford: Pergamum .
- Oladokun, Tunde Abraham. n.d.. **Quality Assurance Planning in School. Based Education Assessment: Implication for Practicing Teacher**. Retrieved June 23, 2006 from www.iaea.info/abstract_fite/paper_051218105732.doc.